

پیش‌خوانی

نظری و گذری بر خاطرات تاریخی-سیاسی دکتر عنایت‌الله رضا

ناگفته‌هایی از «چپ» در ایران

■ **علی احمدی فراهانی**

استاد دکتر عنایت‌الله رضا (۱۳۸۹-۱۲۹۹)، اندیشمند، پژوهشگر، مؤلف، مترجم، عضو شورای عالی علمی مرکز دایره‌المعارف‌بزرگ اسلامی و نیز از فعالان سیاسی سابق سرانجام در تیرماه

۱۳۸۹ پس از مدت‌ها نبرد با بیماری مرگ‌آور و چند هفته میان اغسا و هوشیاری در گذشت و پیکرش با حضور شماری از دوستدارانش در تهران به خاک سپرده شد. پس از مرگش مطالب بسیاری درباره او، زندگی و آثارش از طریق رسانه‌های مختلف انتشار یافت. در اینجا قصد نداریم حتی با گزارش کوتاه درباره زندگی وی تکرار مکررات کنیم. استاد رضا درباره زندگی خودش مطلبی نوشته و به‌ویژه در باب دورهای از زندگی‌اش که یکسره صرف فعالیت بر ضد حکومت پهلوی و تحقق یافتن آرمان‌هایش شده، نکات روشنگرانه‌ای را به قلم درآورده است. همچنین دقتی‌ری از تأملات فلسفی و اندیشه‌ورزی‌هایش را در خصوص شماری از مسائل از خود بر جای نهاده است. امیدواریم آن زندگینامه خودنوشت، همراه با دفتر اندیشه‌های وی انتشار یابد تا خوانندگان علاقه‌مند از راه اطلاعات دست اول و حرف‌های ناگفته به قلم خود او باو آشناتر شوند.

کتابی که درباره آن سخن می‌رود، متن پیاده و بازنگاری‌شده ۲۳ گفت‌ووسا بااستاد رfasst. فراهام آورندگان این اثر، از همکاران او در مرکز دایره‌المعارف بزرگ اسلامی هستند. استاد رضا از سال ۱۳۶۵ به جمع مؤلفان دایره‌المعارف پیوست و امکان یافتیم چندساله از مصاحبتش بر خودرا باشیم. استاد رضا از سال‌ها پیش از آن که به جرگه اصحاب دایره‌المعارف بپیوندد، همه تیران و وقتش را صرف پژوهش و نگارش می‌کرد. او با وجدان و دقت علمی و نیز عشق و شوری فراوان به تاریخ و فرهنگ ایران‌زمین، به‌ویژه بخش‌های شمال و شمال‌غربی ایران فرهنگی که

آماج چندین و چند گونه مطالعه سوء بوده‌است و در عین حال با حساسیتی عاطفی کند و کاوی کرده‌قلم می‌زد. او مردی بر خاطره، بااطلاع و روزگار دیده بود و هر گاه به مناسبتی موضوعی به میان می‌آمد که درباره آن اطلاع یا خاطراتی داشت، حرف‌هایش شنیدنی می‌شد، به‌ویژه در زمبور در نشست‌های بسیاری خودداری ورزید. در آنها صرف کرده بود.

فراهام‌ورندگان اثر آقایان عبدالحسین آذرنگ، علی بهرام‌یان، صادق سجادی و علی همدانی در مقدمه خود بر این کتاب آورده‌اند: «استاد رضا ذاتاً بسیار مؤدب، محبوب، حتی قدری خجول و مایل به گوشه‌گیری بود. کسی او را می‌یافت یا بازمی‌شناخت که سراغش را می‌گرفت و او را به سخن وامی‌داشت. او از جنجال، غوغا و حضور در نشست‌های بسیاری خودداری ورزید. در دورهای که آماج شدیدی از سوی شماری از هم‌مسلمانان قدیمش قرار گرفت، سکوت را با پاسخگویی ترجیح داد و حتی گاه نظاره گر میدانی شد که بیایی و از چند سو در آن میدان به او می‌تاختند. می‌شد درد و رنج را آشکارا در اوحس کرد، به‌ویژه پس از مرگ همسر همدام و هم‌روش که پسا به پای او همه‌افت و خیزها را تاب آورده بود. ما که همکار او بودیم و طی سال‌ها تراشیده شدن و شکستن تریب‌چی‌اش را به چشمش می‌دیدیم و احساس می‌کردیم و در عین حال فروختن شمع وجد چندین و چند استاد دیگر، بزرگان کم‌ظنیر، جانشین‌ناپذیر و ثروت‌های فرهنگی را از نزدیک دیده بودیم، نمی‌توانستیم نگران استثنائی باشیم که از دست بروند اما حرف‌هایشان رازنده باشند. البته مانند شما خوانندگان از حقیقت ماجراهای این استادان از جمله استاد رضا آگاه نیستیم. استاد رضا بارورترین سال‌های عمرش را چالش‌جویانه گذراند. در دنیایی که او در آن سر می‌کرد، با آن مناسبات، کاشک‌کش‌ها، دوستی‌ها و دشمنی‌های سیاسی شاید کمتر بتوان روایت‌هایی یافت که منطبق برهم یا حتی نزدیک بهم باشد. سال‌های سال باید بگذرد تا گفته‌ها و شنیده‌ها نوشته‌ها و سندها، اتهام‌ها و دفاع‌ها، مشاهده‌ها و روایت‌ها از سر نقتادی‌ها بگذرد، در عین حال رویدادها از تنب و تاب بیفتند تا خطوط چهره‌ها سندانک اندک شکل بگیرد، به ثباتی نسبی برسد و آنچه جامعه در نهایت واقعیت می‌داند یا حقیقت می‌پندارد، در معرض داوری‌های دقیق‌تر و منصفانه‌تری قرار بگیرد. ما از دوستداران استاد رضا هستیم، اما به آنچه او درباره زندگی‌اش می‌گوید، شاید همان قدر آگاه باشیم که شما آگاهیده و نه پیش.

وارث دعوای‌های سیاسی اونستیم، زیرا نه آن دعوهارا به چشم دیده‌ایم و نه از حقیقت ماجرا آگاهی داریم، بلکه فقط کوشیدیم تا استاد رضا سکوت درناکش را بشکند و از خود، گذشته، ماجراها و مدعاهایش بگوید.»

■ **علی احمدی فراهانی**

آغازین روز از محرم هر سال، یسار آور خاطره ار تحال مرجع عالیقدر مرحوم آیت‌الله العظمی سید عبدالله شیرازی است. اینک در نکوداشت یوشینته طولانی مبارزاتی آن فقید سعید، مقالی را در تبیین نقش هجرت تاریخی او به شهر مشهد و نقش آن در تسریع روند انقلاب در این شهر، به شما تقدیم می‌داریم. امید آنکه مقبول افتد.

■ **شهر شهادت، قبله‌گاه اهل ایمان**

شهر مقدس مشهد به سبب وجود مرقد مطهر حضرت ثامن‌الانمه(ع) میعادگاه ارادتمندان و مشتاقان خاندان نبوت و طهارت(ع) و مورد توجه خاص شیعیان جهان علی‌الخصوص ایرانیان است که با اعتقاد قلبی و با هزاران امید و آرزو از راه‌های دور و نزدیک طی طریق کرده و به قصد تشرّف به عتبه‌بوسی بارگاه قدس رضوی(ع) مستحل مشکلات فراوانی می‌شوند تا به درک فیض و سعادت نائل شوند. علاوه بر این که این شهر مقدس از نظر جاذبه توریستی و گردشگری در کشور کمنظیر بوده و به اقتضای کشش معنوی که از دیرباز هنگام تشرّف فرمای حضرت ثامن‌الانمه(ع) به این سرزمین پیدا کرده، همواره مورد توجه بوده و هست، و بر همین اساس و به دلیل چنین شرایط خاص معنوی، حوزه علمیه مشهد مقدس دارای سابقه طولانی و کانون پرورش رجال بزرگ و شخصیت‌های نام‌آور علمی بوده و قبل از رشد و گسترش حوزه علمیه قم، مهم‌ترین حوزه علمیه کشور به شمار می‌رفته است. آثار علمی کهن آن از سابقه‌های بیش از هزار سال حکایت می‌کند و در طول این مدت در رشته‌های مختلف علوم اسلامی همچون فقه، اصول، فلسفه، عرفان، تفسیر، نجوم، ادبیات، طب و… دارای ستارگان فروزانی بوده و همواره متخصصانی ارزنده به جامعه اسلامی تحویل داده است.

■ **مشهد، صحنه تاخت و تاز حکام جبار**

از سوی دیگر شهر مقدس مشهد با این ویژگی‌های مذهبی و علمی همواره صحنه تاخت و تازهای حکام جبار و رویدادهای مختلف سیاسی و… بوده است؛ اما همواره نیروی عظیم مردم بسا ایمان و معنویت خاص این شهر مقدس، هر گونه بحران و حادثه سوء را به آسانی از پیش پا برداشته و در مبارزه با قدرتمندانی که به قصد از بین بردن مظاهر اسلام در این تربت پاک قیام کرده‌اند، به شدت ستیز کرده و مقاوم مانده و هیچ‌گاه گردباد حوادث نتوانسته در اساس روحانیت و معنویت آن کوچک‌ترین تزلزلی ایجاد کند. از جمله در سال‌های سده اخیر می‌توان از قیام تاریخی مسجد گوهرشاد نام برد، چه این که این حادثه خونین یکی از نقطه‌های سیاه و جنایات ناپخشودنی رضاخان و نقشه‌های شوم ابرقدرت‌ها برای متزلزل کردن و خدشه‌دار نمودن مبانی مذهبی و نوامیس این مرز و بسوم بود، تا در مراحل بعد، بسیار آسان‌تر و زودتر بتوانند سلطه استعماری خود را بر این مملکت تحمیل کنند زیرا دشمنان اسلام در دوره‌های استعماری پیشین، به این نتیجه رسیده بودند که تنها عامل بازدارنده پیشرفت آنان و یگانه پشتوانه مقاومت مردم در برابر آنها، پایه‌های اعتقادی و برنامه‌های مذهبی است. به همین منظور رضاخان آن عامل بی‌اراده استعمار، طرح تازه‌ای به نام اتحاد شکل و کشف حجاب و بیرون آوردن زنان مسلمان از قید پوشش و مظاهر عفاف

خاریچ

کفتوگو ۹۸۴۹۸۴۷۹

هجرت آیت‌الله العظمی سیدعبدالله شیرازی به مشهد و نقش آن در تسریع فرآیند انقلاب در این شهر

پیر مجاهد و روزهای قیام در شهر شهادت

اسلامی به اجرا گذاشت، تا بازار فحشا و فساد را هر چه بیشتر رواج داده و هر چه زودتر به مقاصد شوم خود دست یابد.

خوشبختانه در برابر این نقشه خانانه استعماری، مردم خراسان کمال مقاومت را نشان دادند و چنانچه در گذشتہ از آن یاد شد، گروه زیادی از مسلمانان مشهد طی اجتماعی عظیم و بی‌سابقه، به عنوان اعتراض در مسجد گوهرشاد گرد آمدند و از اطراف و اکناف و شهرهای دیگر استان نیز مردم به آنها پیوسته و تمحصن گزیدند و برای پاسداری و حفظ مرزهای عقیدتی و مبانی مذهبی خویش تا پای جان و نثار خون خود به مقابله برخاستند و هزاران کشته دادند. این حادثه شوم، نشانگر عظمت روح مبارزه مردم خراسان و تلاش‌های گسترده آنان علیه بی‌دینی‌ها و دیکتاتوری‌ها و سابقه درخشان مبارزات آنهاست و بدیهی است که چنین مردمی دیگر آرام نشسته و همیشه مترصد و منتظر فرمانند. به مشکلات فراوانی می‌شوند تا به درک فیض و سعادت همین جهت در انقلاب اسلامی ملت ایران و

از ۵۵ سال قبل تحت لوای اسلام و روحانیت، با پیشگامی حضرت آیت‌الله العظمی امام خمینی(ره) شروع شد، مردم خراسان نیز همگام با دیگر برادران خود در سراسر کشور و بلکه پیشتر و فعال‌تر از آنان، مبارزه اساسی خود را علیه ظلم و استبداد و بی‌دینی آغاز کردند و در رأس آنان جامعه روحانیت و دانشمندان و مراجع معظم تقلید، همانند مرجع عالیقدر مرحوم آیت‌الله العظمی میلانی (قدس سره) و دیگر رهبران مذهبی و گویندگان توانا و زبردست همانند رهبر معظم انقلاب حضرت آیت‌الله‌خامنه‌ای

■ **بهره برداری‌های جنایتکارانه ساواک**

کوتاه سخن این که ساواک منحل‌ده شهر مقدس مشهد با بهره‌برداری‌های سوء از بودجه‌های مختلف آستانه، مسجد گوهرشاد، اوقاف و… به حیل‌های داندن به برنامه‌های علمی و قشرهای مختلف متفاوت در طبقات مختلف و قشرهای گوناگون نفوذ کرده و با زیر نظر گرفتن کلیه برنامه‌ها و مراکز تبلیغاتی، جو سیاسی و فضای انقلابی مشهد و خراسان را به نفع خود تغییر داده و مشهدی‌ها که یک روز به خاطر حفظ حریم عفت زن مسلمان، حادثه تاریخی و خونین مسجد گوهرشاد را آفرید و در پانزدهم خرداد ۱۳۲۲ مردانه روزمید و کشته دادا را چنانش نمود که کم‌کم می‌رفت تا تغییر مسیر دهد و مبارزانش را از یاد ببرد و به عنوان یکی از پایگاه‌های امنیتی رژیم درآید. ساواک اجتماعاتی را که به شکل دژخیمان ساواک آرام و قهران‌نداشتنده، کم‌کم شهر مقدس مشهد می‌آمدند، به طور غیرمستقیم و با واسطه‌های وابسته به خود، مورد بهره‌برداری قرار می‌داد.از احساسات پاک مذهبی آنان حتی در مواقع برگزاری این سوگواری در صحن مطهر، به نفع رژیم استفاده‌های سوء می‌کرد و مداحان و سخنرانان رژیم

■ **بها ورود آیت‌الله العظمی شیرازی به مشهد و به همت والای ایشان و نیروی خستگی ناپذیر قشری معدود و بیدار در این شهر که در رأس آنها روحانیت آگاه و مبارز قرار داشت، جو سیاسی مشهد تغییر کرد و توده محرومی که سال‌ها زیر زور و ستم و اختناق، توان نفس کشیدن برایشان**

نمانده بود کم‌کم فریاد بر آوردند و شهید و الامقام حجت‌الاسلام هاشمی‌نژاد(رحمت‌الله) و اساتید و دانشجویان دانشگاه‌ها و انجمن‌های اسلامی فعالیت می‌کردند و علناً مخالفت خود را با رژیم فاسد محمدرضا پهلوی ابراز می‌داشتند و در جریان این مبارزه تعداد زیادی به وسیله دژخیمان رژیم پهلوی دستگیر و به زندان یا تبعید محکوم شدند. هدف دستگاه این بود که با استفاده از عوامل و وسائل مختلف، این پایگاه عظیم روحانیت و مرکز معنویت را که مورد توجه خاص و عام شیعیان جهان است از هر جهت کنترل کرده و تربیتی فراهم آورد تا علما و روحانیان مبارز و آگاه از صحنه خارج شده و تبلیغات به اصطلاح مذهبی تنها از طریق افراد وابسته انجام پذیرد. تا بدین ترتیب سکوت و بی‌تفاوتی بر مردم سایه افکند و تا حدود زیادی هم در پیاده کردن این نقشه شوم موفق شد.

■ **استان قدس رضوی(ع) و مسجد گوهرشاد**

روزها از اقامت آیت‌الله العظمی شیرازی در مشهد مقدس می‌گذشت و بسا گذشت هر روز و صدور اعلامیه‌ها، پیام‌ها و سخنان قاطع و ارزنده ایشان، موج‌های تازه‌ای از حرکت امیدبخش مردمی پدید می‌آمد و کم‌کم قشرهای عظیم مردم ساکت رنج‌دیده، مهر سکوت را از لب برداشته و جرئت یافتند تا اغلب از مطالب و جنایات رژیم سخن به میان آورند و به تدبیر و چاره‌اندیشی برخیزند

با رسوخ موزیانه در این اجتماعات، اهداف شوم رژیم را اجرا می‌کردند و بر جنایات آن سرپوش گذاشته و به آن ماسک مردمی و خدمت به خلق می‌زدند، و رژیم را وابسته به اهل بیت عصمت و طهارت(ع) و الهام گرفته از مکتب آنان و مورد تأیید انمه‌اطهار(ع) و پیشوایان روحانی جلوه می‌دادند و بدین ترتیب، افکار سالم مردم معصوم را که از راه‌های دور محض کسب فیض از حریم مقدس امام(ع) آمده بودند، مسموم می‌کردند. در چنین وضعیتی افرادی به خصوص از جامعه روحانیت بودند که تحت تأثیر ایسن برنامه‌ها قرار نگرفته و تطمع و ارعاب و تهدید در آنان اثری نمی‌گذاشت و هر جا موقعیتی را مناسب می‌دیدند، حقایق را بازگو می‌کردند و در نتیجه بیشتر عمرشان را در تبعید و زندان وزیر شکنجه به سر می‌بردند، که هر یک از آنها به سهم خویش در تحقق انقلاب اسلامی عظیم ایران نقش مؤثر و درخشندگی خاصی را دارا بودند.

■ **ورود آیت‌الله العظمی شیرازی به مشهد مقدس**

در چنین روزهایی آیت‌الله العظمی شیرازی (قدس سره) وارد مشهد مقدس شدند. ابتدا معظلم تصمیم قاطعی برای اقامت دائم در این شهر اتخاذ نکرده بودند و فکری می‌کردند شاید تنها به زیارت مرقد مطهر حضرت ثامن‌الحجج(ع) موفق باشند نه اقامت در جوارش و در جهت اقامت دائم روی به شهر مقدس قم آوردند که بزرگانی از علمای قم نیز اکیداً خواهان

■ **مدظله‌العالی)** و شهید و الامقام حجت‌الاسلام هاشمی‌نژاد(رحمت‌الله) و اساتید و دانشجویان دانشگاه‌ها و انجمن‌های اسلامی فعالیت می‌کردند و علناً مخالفت خود را با رژیم فاسد محمدرضا پهلوی ابراز می‌داشتند و در جریان این مبارزه تعداد زیادی به وسیله دژخیمان رژیم پهلوی دستگیر و به زندان یا تبعید محکوم شدند. هدف دستگاه این بود که با استفاده از عوامل و وسائل مختلف، این پایگاه عظیم روحانیت و مرکز معنویت را که مورد توجه خاص و عام شیعیان جهان است از هر جهت کنترل کرده و تربیتی فراهم آورد تا علما و روحانیان مبارز و آگاه از صحنه خارج شده و تبلیغات به اصطلاح مذهبی تنها از طریق افراد وابسته انجام پذیرد. تا بدین ترتیب سکوت و بی‌تفاوتی بر مردم سایه افکند و تا حدود زیادی هم در پیاده کردن این نقشه شوم موفق شد.

■ **استان قدس رضوی(ع) و مسجد گوهرشاد**

■ **بها توجه به بارگاه قدس رضوی(ع) و مسجد جامع گوهرشاد که دو مرکز پراهمیت و مورد توجه همه شیعیان و همواره شاهد عظیم‌ترین اجتماعات بوده و در تمام دوران سال، شب و روز مرکز برگزاری نماز جماعت و بازگویی واقعیات و مسائل روز و حتی بیان حقایق اسلامی جلوگیری کنند و احیاناً اگر گوینده و سخنرانی در موردی برای بیداری مردم به بیان علمای اعلام و مدرسان حوزه علمیه و روحانیت حقیقتی یا واقعیتی می‌پرداخت او را شدیداً تحت تعقیب قرار می‌دادند و در بازداشتگاه‌ها با شکنجه و دشنام و اهانت به مقدسات دینی، آنان را مورد اذیت و آزار قرار می‌دادند.**

■ **بهره برداری‌های جنایتکارانه ساواک**

کوتاه سخن این که ساواک منحل‌ده شهر مقدس مشهد با بهره‌رداری‌های سوء از بودجه‌های مختلف آستانه، مسجد گوهرشاد، اوقاف و… به حیل‌های داندن به برنامه‌های علمی و قشرهای مختلف متفاوت در طبقات مختلف و قشرهای گوناگون نفوذ کرده و با زیر نظر گرفتن کلیه برنامه‌ها و مراکز تبلیغاتی، جو سیاسی و فضای انقلابی مشهد و خراسان را به نفع خود تغییر داده و مشهدی‌ها که یک روز به خاطر حفظ حریم عفت زن مسلمان، حادثه تاریخی و خونین مسجد گوهرشاد را آفرید و در پانزدهم خرداد ۱۳۲۲ مردانه روزمید و کشته دادا را چنانش نمود که کم‌کم می‌رفت تا تغییر مسیر دهد و مبارزانش را از یاد ببرد و به عنوان یکی از پایگاه‌های امنیتی رژیم درآید. ساواک اجتماعاتی را که به شکل دژخیمان ساواک آرام و قهران‌نداشتنده، کم‌کم شهر مقدس مشهد می‌آمدند، به طور غیرمستقیم و با واسطه‌های وابسته به خود، مورد بهره‌برداری قرار می‌داد.از احساسات پاک مذهبی آنان حتی در مواقع برگزاری این سوگواری در صحن مطهر، به نفع رژیم

■ **بهره برداری‌های جنایتکارانه ساواک**

کوتاه سخن این که ساواک منحل‌ده شهر مقدس مشهد با بهره‌رداری‌های سوء از بودجه‌های مختلف آستانه، مسجد گوهرشاد، اوقاف و… به حیل‌های داندن به برنامه‌های علمی و قشرهای مختلف متفاوت در طبقات مختلف و قشرهای گوناگون نفوذ کرده و با زیر نظر گرفتن کلیه برنامه‌ها و مراکز تبلیغاتی، جو سیاسی و فضای انقلابی مشهد و خراسان را به نفع خود تغییر داده و مشهدی‌ها که یک روز به خاطر حفظ حریم عفت زن مسلمان، حادثه تاریخی و خونین مسجد گوهرشاد را آفرید و در پانزدهم خرداد ۱۳۲۲ مردانه روزمید و کشته دادا را چنانش نمود که کم‌کم می‌رفت تا تغییر مسیر دهد و مبارزانش را از یاد ببرد و به عنوان یکی از پایگاه‌های امنیتی رژیم درآید. ساواک اجتماعاتی را که به شکل دژخیمان ساواک آرام و قهران‌نداشتنده، کم‌کم شهر مقدس مشهد می‌آمدند، به طور غیرمستقیم و با واسطه‌های وابسته به خود، مورد بهره‌برداری قرار می‌داد.از احساسات پاک مذهبی آنان حتی در مواقع برگزاری این سوگواری در صحن مطهر، به نفع رژیم

رهبر معظم انقلاب در کنار آیت‌الله العظمی سید عبدالله شیرازی در یکی از همایشانی های انقلاب در شهر مشهد

درد

و حشتی در درون دستگاه حاکم به‌وجود آورد. در همین روزها بود که رهبر فقید انقلاب اسلامی با خوشحالی فراوان در اعلامیه‌هایشان از شهر

مشهد به عنوان «مشهد بیدار شده» نام بردند. ■ **آیت‌الله العظمی شیرازی بازوی توانای انقلاب** مردم شهر خون و شهادت، مشهد، به خوبی می‌دانستند که آیت‌الله العظمی شیرازی طی سال‌های طولانی چه در ایران و چه در عراق بسا کمال شهامت و قدرت ایمانی خود علیه رژیم‌های استعمارگر و ستمکاری‌های قدرت‌های شیطانی، فریاد برآورده و به طور بی‌امان به مبارزه بسا آنها پرداخته و اینک در بازگشت مجدد به ایران، همان‌گونه که رهبر انقلاب آیت‌الله العظمی امام خمینی(قدس سره) پرچم مبارزه را بر دوش گرفته و ملت مسلمان ایران و دیگر ملل مستضعف و مردم را به حرکت درآورده است، معظم‌له نیز به عنوان پیشتازترین مراجع معظم تقلید و یکی از بازوهای توانای انقلاب اسلامی، رسالت خطیرتری را در مسیر قیام عمومی علیه رژیم ستمگر و مزدور پهلوی قیام عهده دارد و اقتشار مختلف مردم با آگاهی از این تجربه تاریخی، قدرتمندتر و مصمم‌تر از همیشه به پیش می‌فتند تا آرمان‌های مقدس خود را برای براندازی رژیم ستمشاهی و استقرار جمهوری اسلامی ایران تحقق بخشند و با الطاف الهی دبری ناپیاید که این آرزو تحقق پذیرفت و سرانجام در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ بسه دنبال یک نهضت تاریخی و مبارزه یکپارچه ملت، انقلاب اسلامی ایران تحقق یافت.

■ **بیت آیت‌الله العظمی شیرازی تکیه‌گاه حوزه علمیه و مأمسن و پناهگاه مردم و انقلابیون**

مردم قهرمان پرور شهر خون و شهادت، مشهد مقدس در طول دوران مبارزات بی‌امان خود برضد رژیم ستمشاهی، بیت فقید سعید آیت‌الله العظمی شیرازی را به عنوان مأمن و مرکزی برای حرکت‌های هماهنگ مبارزاتی برگزیده بودند و با اجتماع در این محل و تقویت نیروی معنوی و ایمانی خود و در پناه مرجعیت شیعه و روحانیت متعهدی که پیشگام حرکت آنان بودند همانند مقام معظم رهبری آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی) که در آن روزها پیشگام‌ترین فرد روحانیت مبارز مشهد مقدس بودند، به مقابله با دشمن می‌شتافتند و پیام‌های کوبنده و خط‌دهنده بنیانگذار انقلاب، امام امت را که از خارج می‌رسید و نیز اعلامیه‌ها و بیانیه‌های تهییج‌کننده و نیروبخش آن مرجع عظیم‌الشأن و مجاهدان نستوه که از این محل صادر می‌شد و سخنرانی‌های پرشور و تکان‌دهنده و نیروبخش سخنرانان مبارز همانند شهید والامقام مرحوم حجت‌الاسلام والمسلمین سیدعبدالکریم هاشمی‌نژاد، حرکت‌های هماهنگ و مبارزات یکپارچه‌ای را به دنبال داشت، تا آنجا که دژخیمان پهلوی در برابر این بیت و خیابان‌های اطراف، در چند نوبت با حمله‌های سیاهانه به مردم مبارز و باایمان این شهر مقدس و گلوله‌باران بیست آن مرجع مجاهد، عده‌ای از فرزندان مسلمان این سرزمین را شهید و مجروح کردند.

روزها از اقامت آیت‌الله العظمی شیرازی در مشهد مقدس می‌گذشت و با گذشت هر روز و صدور اعلامیه‌ها، پیام‌ها و سخنان قاطع و ارزنده ایشان، موج‌های تازه‌ای از حرکت امیدبخش مردمی پدید می‌آمد و کم‌کم قشرهای عظیم مردم ساکت رنج‌دیده، مهر سکوت را از لب برداشته و جرئت یافتند تا اغلب از مطالب و جنایات و اعمال فاشیستی و ضد اسلامی رژیم سخن به میان آورند و درددل خود را بازگو و به تدبیر و چاره‌اندیشی برخیزند و با گردآمدن در اطراف بیت مرجع مجاهدشان مرجع آیت‌الله العظمی شیرازی و انسجام کامل میان توده، به این معنی بیندیشند که در مقابل این همه بیدادگری و جنایت، دارای تکلیف شرعی هستند و بسه این آگاهی دست یابند که اگر مسلمانان این سرزمین به وظایف خطیر دینی و تکالیف اسلامی و انسانی خود عمل کنند، نیروی ظالم را هر چند قدرتمند باشد به زانو در خواهند آورد. کم‌کم جو آرام و بی‌تفاوت تبدیل به محیطی پسرشاز از تلاش‌های امیدبخش شهید لب‌شده و بیت این فقیه مجاهد و آگاه که مرکزی پر توان و ملجایی برای حوزه علمیه و پایگاه تبلور حرکت علمی حوزه و جوش و خروش فضلا و اساتید حوزه بود، پایگاه عظیمی نیز برای هر گونه تحریک انقلابی شد و با هدایت و تدبیر آن مرجع عالیقدر و همکاران و حضور مستمر و مؤثر علمای اعلام مشهد مقدس همانند حضرات آیات حاج شیخ میرزا جواد آقا تهرانی، حاج شیخ حسنعلی مروراید، حاج شیخ میرزا علی آقا فلسفی، حاج شیخ ابوالحسن شیرازی (اولین امام جمعه مشهد مقدس پس از پیروزی انقلاب)، حاج سید کاظم مرعشی، حاج‌سیدابراهیم

علم‌الهدی، حاج‌سیدعزالدین حسینی زنجانی، حاج‌آقا حسین شاهرودی و روحانیان آگاه و مبارز حوزه بود که اجتماعات و تظاهرات عظیم سازمان از این محل شکل می‌گرفت و خروش آنان شهر را بر لزه درمی‌آورد و در همین پایگاه مبارزاتی بود که سه وسیله علما و روحانیان مبارز و متعهد تصمیمات مهم انقلابی اتخاذ می‌شد و بسرای مقابله شدید با رژیم و عمال سرسپرد داش، حرکت‌های وسیع و همه‌جانبه صورت می‌گرفت تا اینکه نهایتاً به پیروزی انقلاب اسلامی انجامید.

جوآن

روزنامه جوان | شماره ۵۶۴۸